

Цятковська О. В.,
аспірантка кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПРАЦІВНИКАМИ БАНКІВ ЗА КОРОТКОСТРОКОВИМИ ВИПЛАТАМИ

О. Tsyatkovska
Postgraduate student Dept. of accounting in credit
and budget institutions and economic analysis
SHEE « KNEU named after Vadym Hetman»

ACCOUNTING FOR THE SETTLEMENT WITH BANK'S EMPLOYEES ON SHORT-TERM BENEFITS

АНОТАЦІЯ. Виокремлено основні види короткострокових виплат працівникам банків, а також обґрунтовано особливості обліку розрахунків з працівниками банків за короткостроковими виплатами. Наведено основні облікові операції з обліку розрахунків з працівниками банків за короткостроковими виплатами.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: облік, працівники, банки, короткострокові виплати, витрати, розрахунки

ANNOTATION. The basic ways of the main types of short-term employee benefits banks and reasonable features the payments with banks for short-term benefits. The basic accounting operations of the payments with banks for short-term benefits.

KEYWORDS: accounting, employees, banks, short-term benefits, costs, calculations.

Постановка проблеми

Зважаючи на сучасні умови розвитку національної економіки, а саме банківської системи, з кожним роком набуває все більшого і більшого значення класифікація і розподіл розрахунків з працівниками банків за короткостроковими виплатами. Розрахунки з працівниками банків за короткостроковими виплатами є найвагомішою складовою не тільки сукупних розрахунків з працівниками банків, а й усіх витрат банківської установи. Облікове супроводження даних розрахунків є одним з найважливіших етапів облікового процесу. Саме тому актуальним питанням є дослідження і характеристика розрахунків з працівниками банків за короткостроковими виплатами.

Облік розрахунків з працівниками банків за короткостроковими виплатами в сучасних умовах розвитку банківського бізнесу є

важливою проблемою, яка потребує поглибленого дослідження. Це підтверджується чисельними змінами трудового та податкового законодавства, законодавства із соціального забезпечення, а також не чітко визначеними вимогами до складання звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі обліку розрахунків з працівниками відносно виплат присвячено роботи чисельних іноземних та зарубіжних науковців, зокрема вітчизняні вчені-економісти: Л. Волинець [1], В. А. Домбровський [2], А. Г. Семенов [3], Д. Соломченко [4], Н. Шульга [5].

Не заперечуючи важливості та доречності напрацювань зазначених науковців, варто зауважити, що всі дослідження проводилися в розрізі підприємств та з акцентуванням уваги саме на загальних аспектах ведення бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів. Питання відносно ведення обліку розрахунків з працівниками банків за короткостроковими виплатами в умовах його гармонізації з міжнародною практикою досі не вирішені і потребують подальшого дослідження. Саме тому необхідно дослідити та охарактеризувати розрахунки з працівниками банків за короткостроковими виплатами.

Мета дослідження. Метою статті є характеристика ведення бухгалтерського обліку розрахунків з працівниками банків за короткостроковими виплатами.

Викладення основного матеріалу. П(С)БО 26 «Виплати працівникам» є основним нормативним документом відносно виплат працівникам, яким керуються всі підприємства на території України та який регулює основні методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати працівникам. Варто наголосити, що для банківського сектору актуальним і доречним для використання є МСБО 19 «Виплати працівникам», а не П(С)БО 26. Оскільки в червні 2011 року Верховною Радою України було внесено зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Відповідно до цих змін, публічні акціонерні товариства та фінансові установи, до даного переліку відносяться і банківські установи, повинні подавати звіти за МСФЗ. Зміни набрали чинності з 2012 року. Отже, всі банківські установи зобов'язані вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність відповідно до МСБО та МСФЗ.

Оскільки, відповідно до МСБО 19, виплати працівникам — це всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівникам. Що стосується послуг працівника, то він може їх надавати протягом повного чи неповного робочого дня, на основі постійної, періодичної чи тимчасо-

вої зайнятості. Тобто, у МСБО трудову діяльність банківських працівників подано як послуги, за надання яких вони отримують відповідну компенсацію.

Розрахунки з працівниками банків здійснюються відповідно до чітко визначених і затверджених у МСБО 19 положень. Але в той же час варто зазначити, що міжнародні стандарти бухгалтерського обліку не визначають порядок ведення бухгалтерського обліку. Вони описують загальні правила оцінки та надання інформації у фінансовій звітності. Процес ведення бухгалтерського обліку розрахунків з працівниками банків в Україні здійснюється на основі нормативних документів Верховної Ради, Кабінету Міністрів, Національного банку України. Отже, відповідно до МСБО 19 усі розрахунки з працівниками банків відносно виплат працівникам поділяються на розрахунки відносно:

- короткострокових виплат;
- виплат по закінченню трудової діяльності;
- інших довгострокових виплат працівникам;
- виплат при звільненні.

Кожний із зазначених видів розрахунків має багато характеристик, потребує детального дослідження та аналізу відносно обліку в банківському секторі. Всі виплати працівникам які мають місце в певному звітному періоді є важливими та потребують оперативного та правильного відображення в бухгалтерському обліку. У структурі всіх виплат працівникам банків короткострокові виплати займають найбільшу частку. Тобто, короткострокові виплати є найбільш значущими як для банківської установи, так і для працівника. Варто підкреслити, що саме працівники є ядром і генератором прибутковості банківської установи. Отже, якщо матеріальна мотивація працівників зростатиме, то і їх продуктивність відповідно теж буде підвищуватися. Як результат, облік розрахунків з працівниками банків за короткостроковими виплатами є важливим елементом облікового процесу банківських установ.

Основу короткострокових виплат працівникам становить заробітна плата, яка є не тільки основним елементом виплат працівникам, а й адміністративних і сукупних витрат банківської установи. Для оцінки короткострокових зобов'язань не застосовують жодних актуарних припущень і дисконтування.

Операції за розрахунками з працівниками банків за короткостроковими виплатами супроводжуються постійним, безперервним і суцільним відображенням на рахунках бухгалтерського обліку відповідних господарських операцій. Усі операції в банку

проводяться на основі первинних документів, не виключенням є облік розрахунків з працівниками банку за короткостроковими виплатами.

Для ведення первинного обліку за розрахунками з працівниками банків використовують типові форми документів з обліку праці та її оплати затверджено наказом Державного комітету статистики від 05.12.2008 року № 489. *Нарахування заробітної плати і утримання з неї проводяться в автоматизованому режимі за допомогою спеціальних програм.*

Синтетичний облік у банках здійснюється відповідно до Інструкції НБУ № 280 від 17.06.2004 р. «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України» [8], Інструкції НБУ від 18.06.2003 р. № 255 «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України» [9] та на основі Положення про Облікову політику банку.

Інформація за операціями по розрахунках з працівниками банків, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на відповідних рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку.

Облік розрахунків з працівниками банків за короткостроковими виплатами здійснюється за рахунками 7 класу «Витрати», а також за рахунками 3 класу «Операції з цінними паперами та інші активи і зобов'язання» [8].

Розрахунки з працівниками банків відносно короткострокових виплат в обов'язковому порядку супроводжуються відображенням у бухгалтерському обліку відповідних облікових записів на кореспондуючих рахунках обліку. Для кращого розуміння доцільно розглянути відображення в бухгалтерському обліку розрахунку нарахування заробітної плати працівнику банку. Бухгалтерські проведення відносно нарахування заробітної плати наведено в табл. 1.

Відповідно до МСБО 19 внески на соціальне забезпечення є внесками які сплачуються не роботодавцем, а працівником, тобто утримуються із його нарахованої суми виплат. З наведеного розрахунку до даних видів виплат відноситься сума утримань із нарахованої заробітної плати в розмірі 3,6 %. Варто зазначити, що окрема згадка про такі збори в МСФЗ (IAS) 19 пояснюється тим, що за європейською методологією заробітна плата обліковується за методом нетто, а в нас традиційно застосовується метод бруто. Іншими словами, ми спочатку нараховуємо все, що працівник

заробив протягом місяця, а потім проводимо відповідні утримання. А в європейській методології утримання за дебетом заробітної плати не нараховують, а проводять за дебетом спеціально відведеного для цієї мети витратного рахунка і кредитом рахунка зобов'язань зі страхування працівників.

Таблиця 1

**ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ВІДНОСНО
НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Нараховано		
	Основна заробітна плата	7400 «Основна і додатково заробітна плата»	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»
2	Утримано		
	ЄСВ (3,6 %)	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»
	Податок з доходів фізичних осіб	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»
3	Нарахування на заробітну плату		
	Нарахування на заробітну плату (36,8%)	7401 «Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»
4	Перерахування до бюджету		
	Перераховано до бюджету податок з доходів фізичних осіб, 15%	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»	1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
	Перераховано до бюджету ЄСВ, 3,6%	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»	1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку»
	Перераховано до бюджету ЄСВ, 36,8%	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»	1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»
5	Зарахування на картковий рахунок	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»	2924 «Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток»

Окрім окладу, який зазначений у штатному розкладі, працівники банків можуть отримувати інші виплати пріврівняні до заробітної плати, такі як відпускні, виплати по листам тимчасової непрацездатності, премії за результатами роботи за рік.

Окремого розгляду заслуговують процедури відображення в обліку сум нарахованих відпускних і лікарняних. Відповідно дані види виплат належать до короткострокових виплат у складі оплачених щорічних відпусток та оплачена тимчасова непрацездатність.

Для кращого розуміння доцільно розглянути розрахунок з працівниками банку з оплати щорічної відпустки. А саме: відповідно до наказу про надання відпустки № 723-в від 18.12.2013 року, працівникові Т. В. Калиновській надається чергова відпустка за період роботи з 02.07.2012 р. — 01.07.2013 р. терміном 14 календарних днів з 28.12.2013 р. по 12.01.2014 р.

Відображення в обліку операцій з розрахунку з працівниками відносно оплачених щорічних відпусток подано в табл. 2.

Варто зазначити, що премії які надаються працівникам за результатами роботи за рік, і які виплачуються протягом 12 місяців після закінчення періоду включаються до складу короткострокових виплат. І як результат, даний вид розрахунків потребує точного та оперативного відображення в обліку даних операцій. Саме відображення в обліку операцій за розрахунками з працівниками відносно премій надано в табл. 3.

Таблиця 2

**ВДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З РОЗРАХУНКУ
З ПРАЦІВНИКАМИ БАНКУ ВІДНОСНО ОПЛАТИ ЩОРІЧНИХ ВІДПУСТОК**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Нарахована сума відпускних за період 28.12—31.12.2013 р.	7400 «Основна і додатково заробітна плата»	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»
2	Нарахована сума відпускних за період 1.01—12.01. 2014 р.	3500 «Витрати майбутніх періодів»	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»
3	<i>Утримання з суми нарахованих відпускних</i>		
	Утримано ЄВ на ЗДСС з нарахованої суми відпускних, 3,6 %	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»
	Утримано ПДФО з нарахованої суми відпускних, 15 %	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»
4	<i>Нарахування на фонд оплати праці</i>		
	Нараховано Єдиний внесок на суму відпускних за грудень 2013 р., 36,8 %	7401 «Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»
	Нараховано Єдиний внесок на суму відпускних майбутнього періоду, 36,8 %	3500 «Витрати майбутніх періодів»	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»
5	Перерахування ЄСВ до бюджету 3,6 %	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»	1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»
6	Перерахування ПДФО, 15 %	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»	1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
7	Перерахування ЄСВ, 36,8 % за грудень 2013 р.	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»	1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»
8	Виплата відпускних працівнику	3652 «Нарахування працівникам банку за робітною платою»	2625 «Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток»
9	<i>Закриття витрат (сум виплачених відпускних які припадають на період з 1.01. по 12.01.2014р)</i>		
10	— на суму відпускних яка виплачена	7400 «Основна і додатково заробітна плата»	3500 «Витрати майбутніх періодів»
11	— на суму ЄСВ	7401 «Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»	3500 «Витрати майбутніх періодів»

Таблиця 3

**ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ
З ПРАЦІВНИКАМИ БАНКУ ВІДНОСНО ПРЕМІЇ**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1	Нараховано винагороду за загальні результати роботи за рік, і яка виплачується в повному розмірі працівникам, які пропрацювали повний календарний рік	7409	3652

Вагома частка у складі короткострокових виплат працівникам належить саме не грошовим виплатам. Таким, як медичне обслуговування, надання житла, автомобілів і безкоштовних чи субсидованих товарів і послуг, для теперішніх працівників. Особливістю даних виплат є спрямованість на те, щоб зацікавити та мотивувати персонал до ефективної та продуктивної праці. У багатьох банківських установах велика увага приділяється саме да-

ній групі короткострокових виплат, які виступають основними складовими соціального пакету банківської установи. Зокрема, медичне обслуговування за рахунок установи, надання пільгових кредитів (за нижчою відсотковою ставкою чи безвідсотковою ставкою), надання житла та автомобілів у користування працівників. У табл. 4 надано відображення в обліку операцій відносно розрахунків з працівниками банку по наданню безвідсоткової грошової позики.

Таблиця 4

ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З РОЗРАХУНКУ З ПРАЦІВНИКАМИ БАНКУ ВІДНОСНО НАДАННЯ БЕЗВІДСОТКОВОЇ ПОЗИКИ

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Видано довгострокову позику працівнику банківської установи через касу	3559	1001
2	Погашено позику працівником:		
	— шляхом утримання із заробітної плати	7400	3559
	— готівкою через касу банківської установи	1001	3559

Варто зазначити, що облік розрахунків з працівниками банків відносно короткострокових виплат неможливий без ґрунтовно опрацьованої нормативно-правової бази та розроблення внутрішньобанківських положень відносно обліку даних видів розрахунків.

Висновки

У результаті дослідження облікового процесу розрахунків з працівниками банків відносно короткострокових виплат було встановлено, що всі короткострокові виплати займають вагомую частину загальних розрахунків з працівниками банків. Тобто, дані види розрахунків є важливою та невід’ємною складовою діяльності банківської установи.

Серед подальших перспектив досліджень у даному напрямку важливим буде розроблення теоретичних і методичних рекомендацій відносно організації та методики обліку розрахунків з працівниками банків, розроблення рекомендаційної структури аналітичного бухгалтерського рахунка, що дасть змогу обліковим працівникам швидше та якісніше здійснювати процес обліку розрахунків з працівниками банку.

Література

1. *Волинець Л.* Облік оплати праці / Л. Волинець // Современный бухгалтер. — 2004. — № 34—35 (34-35). — С. 27—38.
2. *Домбровський В. А.* Організація і методика обліку і аналізу праці та її оплати на базі сучасних інформаційних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / В. А. Домбровський. — К., 2007. — 20 с.
3. *Семенов Г. А., Андрущенко Л. О.* Організація обліку розрахунків з персоналом з оплати праці. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: //nbuv.gov.ua.
4. *Соломченко Д.* Організація обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві / Д. Соломченко // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. — 2004. — № 1. — С. 46—50.
5. *Шульга Н. В.* Облік і аудит розрахунків з оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Н. В. Шульга. — К., 2008. — 24 с.
6. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07. 1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: //http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14/
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (IAS) 19 «Виплати працівникам». [Електронний ресурс]. — Режим доступу:// http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_011/.
8. Постанова НБУ «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України» від 17.06.2004 № 280. [Електронний ресурс]. — Режим доступу:// http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0918-04/
9. Постанова НБУ «Про затвердження правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України» від 18 червня 2003 року № 255. [Електронний ресурс]. — Режим доступу:// http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0583-03/

Reference

1. *Volinets L.* Accounting for wage / L. Volynets // Modern Accountant. — 2004. — № 34—35 (34-35). — P. 27—38. [in Ukrainian]
2. *Dombrowski V.A.* The organization and methods of recording and analysis of work and pay based on modern information technology : Author. Thesis. for obtaining sciences. degree candidate. Econ. sciences specials. 08.00.09 «Accounting, Analysis and Audit (by sector) « / VA Dombrowski. — Kyiv, 2007. — 20 p. [in Ukrainian]

3. *Semenov GA, LA Andruschenko*. Organization of accounting of payments to staff on pay. [Electronic resource]. — Mode of access : // nbuv.gov.ua. [in Ukrainian]

4. *Solomchenko J*. Organization of the payments of salaries in the enterprise / D.Solomchenko // Bulletin of the Kiev Institute of Business and Technology. — 2004. Number 1. — P. 46—50. [in Ukrainian]

5. *Shulga N*. Accounting and audit payments of wages and analysis of efficient use of human resources : Abstract. Thesis. for obtaining sciences. degree candidate. Econ. sciences specials. 08.00.09 «Accounting, Analysis and Audit (by sector)» / NV Shulga. — Kyiv, 2008. — 24 p. [in Ukrainian]

6. Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine» dated 16.07. 1999 № 996-XIV [electronic resource]. — Mode of access : // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14/> [in Ukrainian]

7. International Accounting Standard (IAS) 19 «Employee Benefits». [Electronic resource]. — Access :// http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_011/.

8. NBU Resolution «On approval of the Plan of Accounts for banks in Ukraine and instructions on the use of the Chart of Accounts of Banks of Ukraine» dated 17.06.2004 № 280. [Electronic resource]. — Access :// <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0918-04/> [in Ukrainian]

9. NBU Resolution «On approval of rules for accounting of income and expenses of banks in Ukraine» dated 18 June 2003roku number 255. [Electronic resource]. — Access :// <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0583-03/> [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 30.05.2013 р.

УДК 368

Залетов О. М.,

к.е.н., доц., доц. кафедри страхування
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

O. M. Zaletov

PhD, Associate Professor,

Associate Professor, Department of Insurance,

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY INSURANCE COMPANIES

АНОТАЦІЯ: Стаття присвячена проблемам розвитку соціальних інвестицій страхових компаній. Розглянуто поняття корпоративної соці-